

رسالت روحانیت

از نگاه امام خمینی (س)

www.ketab.ir

سرشناسه: رشیدی، بهروز، ۱۳۴۲ -

عنوان و نام پدیدآور: رسالت روحانیت از نگاه امام خمینی(س) / نویسنده بهروز رشیدی.
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری: ۱۳۴ ص.

شابک: 978 - 964 - 212 - 092 - 5

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۳۱ - ۱۳۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸. -
نظریه درباره روحانیت / خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران،
۱۲۷۹ - ۱۳۶۸. - پیامها و سخنرانیها / روحانیت.
شناسه افزوده: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)، گروه معارف اسلامی. مؤسسه چاپ و نشر عروج.

رده‌بندی تک‌گانه: ۵ / ۹ ر / ۵ / ۱۵۷۴ DSR

رده‌بندی دیویی: ۰۸۴۲ / ۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۱۹۹۹۰۹۱

کد / م ۲۵۴۱

مؤسسه چاپ و نشر عروج

رسالت روحانیت از نگاه امام خمینی(س)

نویسنده: بهروز رشیدی

ناشر: چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س))

چاپ سوم ۱۴۰۳ / ۵۰۰ نسخه

قیمت:

101027000100079

رسالت روحانیت

• خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخر رازی، فروشگاه مرکزی، تلفن: ۶۶۴۰۴۸۷۳ - دورنگار: ۶۶۴۰۹۱۵

• خیابان انقلاب، تقاطع حافظ، فروشگاه شماره ۱، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

• مراکز پخش: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، فروشگاه شماره ۲، تلفن: ۶۶۹۵۵۷۳۷

• حرم مطهر حضرت امام خمینی(س)، ضلع شمالی، فروشگاه شماره ۳، تلفن: ۵۵۲۰۳۸۰۱

• کلیه نمایندگیهای فروش در استانها

نشانی الکترونیکی: pub@imam-khomeini.ir

فهرست مطالب

سخن ناشر.....	أ
مقدمه.....	ج
بخش اول: کلیات.....	۱
بخش دوم: استمرار رسالت انبیا و پیامبران.....	۱۳
بخش سوم: دخالت در سیاست و تشکیل حکومت.....	۳۳
بخش چهارم: آگاهی به مسائل سیاسی و اجتماعی زمان.....	۴۵
بخش پنجم: تصدی امر قضا.....	۵۵
بخش ششم: استنباط احکام عبادی، سیاسی، اجتماعی (اجتهاد).....	۶۱
بخش هفتم: مبارزه با ظلم، استبداد، استثمار و استعمار.....	۷۵
بخش هشتم: حراست از دین و کیان اسلام.....	۸۳
بخش نهم: وظیفه در قبال جامعه بشری.....	۹۱
بخش دهم: تلاش در جهت کسب علوم دینی.....	۹۹

- بخش یازدهم: ممارست در تزکیه نفس و تقوای الهی ۱۰۵
- بخش دوازدهم: ارشاد و هدایت مردم در مسائل دینی و عبادی ۱۱۵
- بخش سیزدهم: ساده‌زیستی و دارا بودن زی‌طلبگی ۱۲۱
- فهرست منابع ۱۳۱

www.ketab.ir

سخن ناشر

بسم الله الرحمن الرحيم

انقلاب اسلامی، بی شک در تاریخ ایران و جهان تأثیرگذار بوده و خواهد بود. و رهبر بزرگ این انقلاب سترگ در احیای دین و دینداری و ارزشهای انسانی و حرکت مردم و محرومین برای احقاق حق خویش اثری انکار ناپذیر داشته و دارد. بنابراین شناخت انقلاب و هدفهای آن، اندیشه‌ها و افکار و رهنمودهای رهبری آن، حضرت امام خمینی (س)، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. بویژه برای نسلهایی که خود در آن حضور نداشته‌اند و از چگونگی آن بی‌خبر هستند. همچنین برای حفظ و استمرار این حرکت بزرگ و جلوگیری از انحرافهای احتمالی و تحلیلهای نادرست و ... بیان و ارائه دیدگاههای رهبری آن لازم و ضروری است.

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س) بنابر مأموریت و رسالت خویش در تحقیق و گسترش اندیشه‌ها، زندگانی و عملکرد آن آغاز

ب □ رسالت روحانیت

تاکنون تلاش داشته و در راستای این رسالت، اقدام به انتشار آثار حضرت امام(س)، تاریخ انقلاب و پژوهشهای متعدد و... کرده است. افرون بر آن - با توجه به مخاطبان مختلف - نیاز به ارائه دیدگاهها و اندیشه‌ها آن بزرگمرد به صورتهای گوناگون وجود دارد، یکی از آن راهها، نگارش و انتشار آثار تبیینی و توضیحی پیرامون مباحث مختلف و مورد نیاز در اندازه‌های کوچک می‌باشد.

تاکنون گروهی از نویسندگان ما را در این مهم یاری رسانده‌اند و هر یک به فراخور موضوع و توانایی‌های خویش تلاش کرده‌اند، برخی مطالب را برای گروهی از مخاطبان به رشته تحریر در آورند. مؤسسه، از دیگر اندیشمندان و صاحبان قلم دعوت می‌کند تا ما را در ارائه هر چه بهتر و پربارتر آن، یاری رسانند.

اثری که در اختیار دارید، پیرامون رسالت روحانیت به قلم آقای بهروز رشیدی است که نویسنده محترم به بیان و شرح وظایف و مسئولیتهای آنان از نظر امام خمینی(س)، پرداخته است. بدیهی است که دسته‌بندی و شرح مطالب از نویسنده می‌باشد و خود عهده‌دار مسئولیت آن هستند. از ایشان کمال سپاس و قدردانی را داریم. همچنین از کلیه همکارانمان در مؤسسه که به سرانجام رسیدن این اثر حاصل زحمات آنهاست، بویژه آقای علی اصغر رحمتی در ویرایش و خانم مهوش شاه‌محمدی برای صفحه‌آرایی سپاسگزاری می‌شود.

معاونت پژوهشی

گروه معارف اسلامی

مقدمه

اسلام دینی جامع و فراگیر است که همه جوانب و زوایای زندگی فردی، اجتماعی، مادی و معنوی انسان و جوامع بشری را در بر می‌گیرد و در صدد تأمین سعادت دنیوی و اخروی بشر است. بنابراین جامعیت اسلام بدان مفهوم است که اولاً پاسخگوی کلیه نیازهای بشری اعم از سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، عبادی و فردی می‌باشد و ثانياً جهان‌شمول است و منحصر به قوم، قبیله، ملت و منطقه جغرافیایی خاصی نمی‌باشد بلکه جهان بشریت و تمام جوامع انسانی را در بر می‌گیرد. رسالت انبیا و اولیای الهی در طول تاریخ و از آن جمله پیامبر خاتم نیز رسالت و وظیفه‌ای جامع و فراگیر به معنای فوق بوده است. امام خمینی با پیش و نگرش عمیق خود، اسلام را در «جامعیت» آن می‌بیند و تفسیر و تبیین می‌کند. او اسلام را تنها در بعدی از ابعاد آن یا صرفاً در عبادت یا فقهت و... نمی‌بیند بلکه اسلام را مکتب جامعی می‌داند که سیاست و عبادت و فقه و اقتصاد آن در یک رابطه کلی در ارتباط تنگاتنگ معاابخش است و نقصان در هر کدام از این ابعاد هدف کلی و الهی آن را

از بین می‌برد بنابراین از نگاه امام خمینی رسالت و وظیفه روحانیون نیز امری جامع و فراگیر در رابطه با کلیت اسلام و رسالت انبیا و اولیای الهی است.

در بینش و منطق قرآن و اسلام انسان دارای مقام و منزلتی والاست که به واسطه آن بر فرشتگان برتری می‌یابد و خداگونه می‌شود. این فضیلت و برتری انسان صرفاً در رابطه با مسئولیت و رسالتی که از جانب خداوند به او تفویض شده است قابل تبیین است.

از نظر قرآن کریم به تبع همین شأن و منزلت، انسان به مقام خلیفه الهی نائل آمده و جانشین خدا در روی زمین شد، تا حکومت و حاکمیت و اراده خداوند را در روی زمین تحقق بخشد. انسان به واسطه قبول و پذیرش این مسئولیت سنگین اشرف مخلوقات گشت و خداوند از روح خود در او دمید. مصداق واقعی این انسان متعهد و مسئول و دارای رسالت چنانچه گفته شد انبیا و اولیا پیامبران و ائمه الهی هستند. آنها رهبری بشریت را به سوی سعادت و کمال دنیوی و اخروی به عهده داشتند.

به استناد این پیش عمیق الهی و اسلامی، امام خمینی بر اساس «العلماء ورثة الانبیاء» و «الفقهاء امناء الرسل»، علما و روحانیون را وارثان انبیا و در رأس آنان فقها را امانت‌داران پیامبران و رسولان خداوند می‌داند و می‌داند که پیامبران غیر از پیام وحی و ابلاغ و تبلیغ و رسالت الهی چیزی از خود به ارث باقی نگذارده‌اند. بنابراین امام خمینی برای علما و روحانیون اسلام، همان وظیفه، تکلیف، مسئولیت و رسالت پیامبران و ائمه را قائل است. به همان سان که رسالت و مسئولیت

پیامبران و انبیا و ائمه تک بعدی و یا حتی چند بعدی نیست، بلکه کامل، فراگیر و همه جانبه است و همه زوایای زندگی فردی، عبادی، اجتماعی و سیاسی انسان و جوامع بشری را در بر می گیرد. امام خمینی نیز که نگرشی همه جانبه نسبت به مسائل اسلامی دارد و اسلام را در همه ابعاد و کلیت آن می بیند، رسالت روحانیت را همه جانبه و گسترده و در راستای استمرار همان رسالت انبیا و اولیای الهی می داند. از نظر او روحانیون موظفند هدایت و رهبری معنوی و مادی جوامع را به دست گیرند، حکومت و حاکمیت تشکیل دهند و دیانت و معنویت را در عرصه اجتماع و سیاست به منصفه ظهور برسانند. این رسالت و وظیفه روحانیت نه تنها منحصر به ملت و منطقه جغرافیایی خاصی نیست، بلکه شامل تمام جوامع و امت اسلامی می شود و فراتر از آن جهان بشریت را در بر می گیرد. امام خمینی به عنوان فردی زاهد، عابد، عارف، عالم، فقیه، اسلام شناس، سیاستمدار و دارای نگرش و آگاهی سیاسی و اجتماعی و تاریخی و بین المللی اسلام را در جنبه های نظری و علمی در همه ابعاد آن می بیند و خود نیز علاوه بر اینکه به همه این امور عالم است، به همه آنها نیز عامل است و همین وظیفه و رسالت همگانی و همه جانبه را برای روحانیت و عالمان دینی قائل است و البته این رسالت و مسئولیت روحانیت از نظر آن حضرت غیر قابل اغماض، ضروری، واجب و اجتناب ناپذیر است و عدم ایفای آن توجیه ناپذیر و به منزله شانۀ خالی کردن از تحمل امانت و مسئولیت الهی است.

امام خمینی در دوره حیات پرثمر خود رسالت روحانیون را به دو طریق تبیین و اعلام نمودند:

اول در سیره عملی خود به عنوان یک روحانی وظیفه‌شناس در همه ابعاد فردی و اجتماعی از جمله تهذیب نفس، تقوی، کسب علم، فقاقت و اجتهاد، رسیدگی به امور اجتماعی و سیاسی مسلمانان، مجاهده برای تشکیل حکومت اسلامی، اهتمام به امور مسلمانان جهان و حتی جهان بشریت با شایستگی تمام عمل نمودند و از این منظر رسالت جامع یک روحانی را به معرض نمایش گذاشتند، دوم از طریق اندرزه‌ها، توصیه‌ها، گفته‌ها و نوشته‌های خود در مورد وظایف و رسالت روحانیون از نگاه اسلامی.

از نظر امام خمینی روحانی در اسلام به معنای کسی است که مبلغ دین و رسالت پیغمبر و ائمه معصومین است و به فردی اطلاق می‌شود که علاوه بر کسب سجایای اخلاقی، تزکیه نفس و انجام اعمال عبادی و فقهی به فراگیری و کسب علوم و دانش دینی و مذهبی نیز پردازد و این مقدمه‌ای برای آمادگی در جهت اجرای مسئولیتی بزرگتر است و آن مسئولیت اجتماعی و سیاسی است. به عبارت دیگر آگاهی نسبت به علوم دینی و رسیدن به مقام روحانیت به مفهومی که ذکر شد خود به خود مسئولیت اجتماعی و سیاسی را نیز به دنبال خواهد آورد. در این تعبیر امام خمینی، روحانی کسی است که هم عالم باشد و هم عامل. عالم بودن و عامل بودن برای روحانی لازم و ملزوم یکدیگرند. چرا که علم بدون عمل بهره‌ای در پی نخواهد داشت و عمل بدون علم و تقوی به بیراهه و ضلالت و گمراهی منتهی خواهد شد. بنابراین رسالت روحانی مسئولیتی تمام عیار، از جنس و سنخ مسئولیت و رسالت اولیای خداست، لیکن با مراتبی خفیف‌تر. مسئولیت و رسالت روحانیون از منظر

امام خمینی دقیقاً به معنا و مفهوم ذکر شده است. روحانی از نگاه امام، فردی است که کلیه زوایای فوق را دارا باشد.

امام در سیره عملی و زندگانی خود همزمان با کسب مدارج علمی و تزکیه نفسانی در مقام و کسوت یک روحانی این رسالت را به خوبی درک نموده، سنگینی و مسئولیت آن را بر دوش خود احساس کردند و پس از آگاهی و بینش در جهت انجام وظیفه اقدام و عمل نمودند. لذا به صورت تک بعدی عمل نمودند بلکه همه جوانب مسئولیت یک روحانی را لحاظ نمودند. به همین دلیل علاوه بر فراگیری علوم دینی و حوزوی و پرداختن به پاکی نفس و تقوی، به امور سیاسی و اجتماعی مسلمین و امت اسلام اهتمام داشتند و به صورت شخصیتی چند بعدی عمل نمودند. او نه تنها در کسوت یک روحانی با بهره‌گیری از آموزه‌های پیامبر و صدر اسلام ساده و بی‌آلایش و به دور از تشریفات و تکلف زندگی نموده، نفس خود را از آلودگیهای دنیوی و وسوسه‌های اماره مبرا نمود و در کسب علوم دینی تا مرحله اجتهاد و فقاہت و زعامت پیش رفت، بلکه از سوی دیگر به امور سیاسی و اجتماعی مسلمانان اعم از شیعیان ایران و جهان و فراتر از آن امت اسلامی اهتمام ورزیده، در رابطه با خطراتی که اسلام و جهان اسلام را تهدید می‌کند به مسلمانان و بویژه روحانیون هشدار می‌داد و بدین‌سان مسئولیت و رسالت دینی و اجتماعی و سیاسی خود را فراتر از واحد ملی یا ملت ایران یا فرقه‌ای و مذهبی بلکه شامل امت اسلام می‌دانست. به همین خاطر همزمان با مبارزه با حکومت مستبد و خودکامه پهلوی هیچ‌گاه هجوم اجانب به جوامع اسلامی و از جمله قدس شریف را فراموش

نکرده و در خرداد ۱۳۴۲ علاوه بر هشدار به مسلمانان و روحانیون در مورد خطری که از جانب رژیم شاهنشاهی جامعه اسلامی ایران را تهدید می‌کرد به خطر صهیونیسم و امپریالیسم شرق و غرب و از آن جمله امریکا در رابطه با جهان اسلام پرداخت و افشا و مقابله با آن را برای خود و روحانیون و علمای اسلام مسئولیتی خطیر و اجتناب‌ناپذیر قلمداد نمودند.

آن حضرت علاوه بر سیره عملی همواره در بیانات، اقوال و مکتوبات و اندرزهای خود این رسالت خطیر روحانیون را خاطر نشان نموده و به آنان آگاهی می‌بخشید که علاوه بر مسئولیت فردی به معنای عبادی و فقهی و علمی رسالت اجتماعی و سیاسی در رابطه با امت اسلامی را نیز دارا می‌باشند. به‌طور کلی می‌توان گفت رسالت و اهم وظایف روحانیون از نگاه امام خمینی شامل مسئولیتهای زیر است:

۱. تلاش در جهت کسب علوم دینی؛
۲. ممارست در تزکیه نفس و تقوای الهی؛
۳. ارشاد و هدایت مردم نسبت به مسائل دینی و عبادی؛
۴. آگاه بودن نسبت به مسائل سیاسی و اجتماعی زمان و آگاه نمودن مسلمانان از این مسائل؛
۵. مبارزه با ظلم و ستم و استبداد و استثمار و استعمار به هر شکل آن؛
۶. مقید بودن نسبت به کلیه امور مسلمین اعم از امور اجتماعی، سیاسی، دینی، فقهی و...؛
۷. حراست از دین و کیان اسلام؛

مقدمه □ ط

۸. ساده‌زیستی و دارا بودن زی‌طلبگی و دوری از تشریفات این پژوهش در پی تبیین رسالت فوق از منظر امام خمینی است.

بهر روز رشیدی

تابستان ۱۳۸۷

www.ketab.ir